

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 34, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1623](#) 12-11-2024

Is het verweer dat verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsgevolgen vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolgning met de artikelen 10 en 11 EVRM ten onrechte verworpen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1630](#) 12-11-2024

Kan het hof een verdachte niet-ontvankelijk verklaren ex artikel 416 lid 2 Sv als grieven per e-mail via 'zivver' tijdig zijn ontvangen maar niet in acht zijn genomen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1643](#) 12-11-2024

Heeft het hof ten onrechte de duur van de gijzeling op negentig dagen bepaald en een gedeelte van de vordering van de benadeelde partij afgewezen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1650](#) 12-11-2024

Is de aanzegging in cassatie rechtsgeldig betekend, nu niet blijkt dat de aanzegging is uitgereikt aan de autoriteit van welke zij is uitgegaan en dat het afschrift van de aanzegging is verzonden naar het adres van de verdachte?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1622](#) 12-11-2024

Moet de verdachte worden ontslagen van rechtsvervolgning wegens onverenigbaarheid van de voorschriften en beperkingen en de strafvervolgning met artikelen 10 en 11 EVRM?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1627](#) 12-11-2024

Is er sprake van soortgelijke feiten als bedoeld in artikel 36d Sr?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1633](#) 12-11-2024

Zijn er 'voldoende aanwijzingen' dat betrokkene het wederrechtelijk verkregen voordeel heeft verkregen uit hennepverkoop voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1642](#) 12-11-2024

Is het oordeel van het hof dat het wederrechtelijk verkregen voordeel in lange periode kan worden ontleend aan de aantekeningen over de omzet in een periode van 21 dagen toereikend gemotiveerd in het licht van wat de verdediging heeft aangevoerd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1514](#) 12-11-2024

Zijn er 'voldoende aanwijzingen' dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft

verkregen uit de onderhandse verkoop?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1515](#) 12-11-2024

Kon het hof oordelen dat de verplichte klinische opname als bijzondere voorwaarde bij de voorlopige invrijheidstelling geheel in aftrek komt bij (gedeeltelijke) herroeping daarvan?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1621](#) 12-11-2024

Kon het hof oordelen dat de strafrechter gehouden is zelfstandig onderzoek te doen naar de rechtsgeldigheid van het besluit waarbij het rijbewijs van de verdachte is geschorst?

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de verplichte klinische opname als bijzondere voorwaarde bij de voorlopige invrijheidstelling geheel in aftrek komt bij (gedeeltelijke) herroeping daarvan?

Kon het hof oordelen dat de verplichte klinische opname als bijzondere voorwaarde bij de voorlopige invrijheidstelling geheel in aftrek komt bij (gedeeltelijke) herroeping daarvan?

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van de vordering tot herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling, en in het bijzonder over het oordeel van het hof dat de als bijzondere voorwaarde aan de voorwaardelijke invrijheidstelling verbonden verplichte klinische opname van de verdachte, geheel in aftrek komt in het kader van de (gedeeltelijke) herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling.

In zijn arrest van 15 juni 2021, ECLI:NL:HR:2021:850 heeft de Hoge Raad onder meer overwogen:

‘6.2 Artikel 15c lid 3 (oud) Sr is gewijzigd bij de Wet langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbeperking (Wet van 25 november 2015, Stb. 2015, 460). Deze gewijzigde bepaling is in werking getreden op 1 januari 2018 (Stb. 2016, 493). Als gevolg van de gedeeltelijke inwerkingtreding van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (Wet van 22 februari 2017, Stb. 2017, 82) op 1 januari 2020 is artikel 15c lid 3 (oud) Sr vervallen, en is het in essentie gelijklopende artikel 6:1:18 lid 2 Sv in werking getreden.

6.3 De in artikel 6:1:18 lid 2 Sv vervatte regeling voorziet in de mogelijkheid de proeftijd die is verbonden aan de voorwaardelijke invrijheidstelling van een tot een gevangenisstraf veroordeelde te verlengen met ten hoogste twee jaar of, in bepaalde gevallen, telkens met ten hoogste twee jaar. Deze regeling heeft betrekking op de executie van een opgelegde straf. De invoering van deze regeling kan dus niet worden aangemerkt als een wijziging van wetgeving ten aanzien van de strafbaarstelling of de strafbedreiging. Gelet hierop kan niet worden gezegd dat de toepassing van deze bepaling op gevallen waarin de veroordeling voor 1 januari

2018 is uitgesproken in strijd is met het legaliteitsbeginsel dat is vervat in artikel 7 EVRM.

6.4.1 Wel kunnen – indien de onherroepelijke veroordeling tot vrijheidsstraf voor 1 januari 2018 is uitgesproken – de bijzondere voorwaarden die door het openbaar ministerie worden verbonden aan de verlengde proeftijd, in een uitzonderlijk geval onverenigbaar zijn met artikel 7 lid 1 EVRM indien daardoor ten nadele van de veroordeelde wijziging wordt gebracht in de aard en de maximale feitelijke duur van de door de rechter opgelegde vrijheidsstraf. Zo'n situatie doet zich in het bijzonder voor wanneer die voorwaarden vrijheidsbeneming, bijvoorbeeld vanwege (gedwongen) opname in een zorginstelling, met zich brengen van een langere duur dan ten hoogste mogelijk was op grond van artikel 15c lid 3 Sr zoals dat gold voor 1 januari 2018, te weten van een duur gelijk aan de periode waarover voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend.'

Het hof heeft vastgesteld dat de verdachte in een eerdere strafzaak op 2 juni 2017 is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaren, waarvan de tenuitvoerlegging is gestart op 24 augustus 2017. Verder heeft het hof vastgesteld dat aan de verdachte een voorwaardelijke invrijheidstelling is verleend die vervolgens op een aantal momenten telkens gedeeltelijk is herroepen, waarbij op enig moment aan de voorwaardelijke invrijheidstelling als bijzondere voorwaarde is verbonden de verplichting om te verblijven in een zorginstelling ([naam]) voor een klinische behandeling.

Het hof heeft geoordeeld dat deze door de verdachte ondergane 'gedwongen klinische opname in de [naam] als een vorm van vrijheidsbeneming moet worden beschouwd' en dat de tijd die de verdachte in de gevangenis en in de kliniek heeft doorgebracht niet de duur van de opgelegde gevangenisstraf van vijf jaren mag overstijgen. Hierop heeft het hof gebaseerd dat de verdachte bij toewijzing van de vordering tot herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling van 150 dagen in totaal langer dan vijf jaren van zijn vrijheid zou zijn beroofd, wat strijd zou opleveren met artikel 7 EVRM.

Deze oordelen en de daarop gebaseerde afwijzing van de vordering tot herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling getuigen in het licht van wat in het hierboven weergegeven arrest van de Hoge Raad is overwogen over gevallen waarin de veroordeling is uitgesproken voor 1 januari 2018, niet van een onjuiste rechtsopvatting en ze zijn toereikend gemotiveerd. Daarbij neemt de Hoge Raad in aanmerking dat uit het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep niet blijkt dat door de advocaat-generaal in hoger beroep feiten of omstandigheden naar voren zijn gebracht op grond waarvan geoordeeld moet worden dat in dit concrete geval de door de verdachte ondergane verplichte klinische opname niet kan worden aangemerkt als vrijheidsbeneming.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1515

Zaaknummer: 23/01735

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en R. Kuiper

Advocaten: C.J.J. Visser

Wetsartikelen: 7 EVRM en 6:1:18 Sv

RECHTSPRAAK

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit de onderhandse verkoop?

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit de onderhandse verkoop?

Het cassatiemiddel klaagt in de kern dat het oordeel van het hof dat de betrokkene wederrechtelijk voordeel heeft verkregen uit andere strafbare feiten in de zin van artikel 36e lid 2 Sr, die bestaan in de onderhandse verkoop van vogels in zijn winkel, ontoereikend is gemotiveerd.

Het oordeel van de rechter dat voldoende aanwijzingen bestaan dat de betrokkene andere strafbare feiten in de zin van artikel 36e lid 2 Sr heeft begaan, moet binnen het eigen kader voor het bewijs in de ontnemingsprocedure in overeenstemming zijn met de onschuldpresumptie. De in artikel 36e lid 2 Sr bedoelde ‘voldoende aanwijzingen’ mogen daarom niet door de rechter worden aangenomen indien niet buiten redelijke twijfel kan worden vastgesteld dat andere strafbare feiten door de betrokkene zijn begaan. Ook behoort de betrokkene de gelegenheid te hebben aan te (doen) voeren dat en waarom er niet voldoende aanwijzingen bestaan dat andere feiten door hem zijn begaan. (Vgl. HR 29 september 2020, ECLI:NL:HR:2020:1523.)

Er is geen wettelijke bepaling die voorschrijft dat de uitspraak op een vordering tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel de bewijsmiddelen moet vermelden waarop de vaststelling berust dat andere strafbare feiten, als bedoeld in artikel 36e lid 2 Sr, door de betrokkene zijn begaan. Dat doet er niet aan af dat uit de uitspraak moet blijken aan welke feiten en omstandigheden de rechter voldoende aanwijzingen heeft ontleend dat de betrokkene een ander strafbaar feit of andere strafbare feiten als bedoeld in artikel 36e lid 2 Sr heeft begaan. (Vgl. HR 12 oktober 2021, ECLI:NL:HR:2021:1498.)

Het hof heeft overwogen dat ‘de betrokkene onderhands in zijn winkel vogels heeft verkocht’. Daarin ligt als oordeel van het hof besloten dat buiten redelijke twijfel kan worden vastgesteld

dat de betrokkene een ander strafbaar feit heeft begaan dan in de strafzaak is bewezen verklaard. Voldoende aanwijzingen dat de betrokkene dit feit heeft begaan, kunnen echter niet zonder meer worden afgeleid uit de door het hof in aanmerking genomen feiten en omstandigheden. Gelet hierop is het oordeel van het hof ontoereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1514

Zaaknummer: 23/01688

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 36e Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de strafrechter gehouden is zelfstandig onderzoek te doen naar de rechtsgeldigheid van het besluit waarbij het rijbewijs van de verdachte is geschorst?

Kon het hof oordelen dat de strafrechter gehouden is zelfstandig onderzoek te doen naar de rechtsgeldigheid van het besluit waarbij het rijbewijs van de verdachte is geschorst?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof het beginsel van de formele rechtskracht heeft miskend door ten onrechte te oordelen dat de strafrechter – bij de beoordeling van de bewijsvraag ter zake van overtreding van artikel 9 lid 5 WVV 1994 – gehouden is zelfstandig onderzoek te doen naar de rechtsgeldigheid van het besluit waarbij het rijbewijs van de verdachte is geschorst.

Als uitgangspunt heeft te gelden dat aan een besluit van een bestuursorgaan waartegen een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke rechtsgang openstaat, of heeft opengestaan maar niet of niet met succes is gebruikt, in het strafrecht formele rechtskracht toekomt. Dit uitgangspunt geldt met het oog op de rechtszekerheid, het voorkomen van tegenstrijdige uitspraken en in verband met een behoorlijke taakverdeling tussen de strafrechter en de bestuursrechter (vgl. HR 12 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:617). Deze taakverdeling houdt onder meer verband met de onwenselijkheid dat de strafrechter anders gedwongen zou zijn om in een daarop niet toegesneden procedure, waarin het bestuursorgaan dat het betreffende besluit heeft genomen geen procesdeelnemer is, vragen onder ogen te zien tot het beantwoorden waarvan bij uitstek de bestuursrechter is toegerust en geroepen (vgl. het vandaag uitgesproken arrest in de zaak 22/03695, ECLI:NL:HR:2024:1622, r.o. 2.4.1).

Dit uitgangspunt van de formele rechtskracht brengt mee dat de strafrechter in beginsel ervan moet uitgaan dat een besluit van een bestuursorgaan wat betreft de wijze van totstandkoming en zijn inhoud in overeenstemming is met de betreffende wettelijke voorschriften en met algemene rechtsbeginselen. Is het besluit bij onherroepelijke uitspraak van de bestuursrechter

vernietigd, dan moet de strafrechter van die beslissing van de bestuursrechter uitgaan (vgl. HR 12 april 2016, ECLI:NL:HR:2016:617).

Onder bijzondere omstandigheden kan aanleiding bestaan op deze formele rechtskracht van besluiten een uitzondering te maken in die zin dat een gedraging in weerwil van een besluit van een bestuursorgaan niet tot strafbaarheid leidt. Dat is bijvoorbeeld het geval als zich de uitzonderlijke situatie voordoet dat (i) fundamentele rechten en/of rechtstreeks werkende bepalingen van Unierecht met zich brengen dat zo'n besluit niet als basis kan dienen voor een strafrechtelijke veroordeling (vgl. HR 28 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:527) of (ii) als de delictsomschrijving zo moet worden uitgelegd dat hieraan alleen wordt voldaan als sprake is van een (ook) naar het oordeel van de strafrechter rechtmatig tot stand gekomen besluit (vgl. HR 24 september 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE2126, met betrekking tot artikel 184 Sr).

Tegen het besluit van het CBR waarbij op grond van artikel 131 lid 2 aanhef en onder a WVV 1994 de geldigheid van het rijbewijs wordt geschorst, staat een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke rechtsgang open. Dat brengt mee dat het de strafrechter bij een strafrechtelijke vervolging voor artikel 9 lid 5 WVV 1994 in beginsel niet vrij staat te onderzoeken of het besluit van het CBR rechtmatig is. Voor het maken van een uitzondering als hiervoor bedoeld, ziet de Hoge Raad geen aanleiding.

Uit het voorgaande volgt dat het oordeel van het hof dat de strafrechter in geval van een strafrechtelijke vervolging voor overtreding van artikel 9 lid 5 WVV 1994 moet beoordelen of het besluit tot schorsing van de geldigheid van het rijbewijs rechtmatig tot stand is gekomen, getuigt van een onjuiste rechtsopvatting.

Het cassatiemiddel slaagt.

Opmerking verdient dat een geslaagd bezwaar of beroep tegen het besluit van het CBR kan meebrengen dat achteraf gezien de schorsing van de geldigheid van het rijbewijs nooit heeft gegolden. Is het betreffende besluit onherroepelijk vernietigd of herroepen nadat de verdachte onherroepelijk in de strafzaak is veroordeeld, dan is het niet uitgesloten dat de verdachte met succes een aanvraag kan doen tot herziening, in de zin van artikel 457 lid 1 Sv (vgl. HR 13 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2854).

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1621

Zaaknummer: 22/03203

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer en R. Kuiper

Wetsartikelen: 9 WvW, 131 WvW en 130 WvW

RECHTSPRAAK

Is er sprake van soortgelijke feiten als bedoeld in artikel 36d Sr?

Is er sprake van soortgelijke feiten als bedoeld in artikel 36d Sr?

Het cassatiemiddel klaagt over de beslissing van het hof dat de in beslag genomen ploertendoder aan het verkeer onttrokken wordt verklaard.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 6.1 tot en met 6.4.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1627

Zaaknummer: 22/01867

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en C. Caminada

Advocaten: J. Boksem

Wetsartikelen: 42obis Sr en 36d Sr

RECHTSPRAAK

Moet de verdachte worden ontslagen van rechtsvervolging wegens onverenigbaarheid van de voorschriften en beperkingen en de strafvervolging met artikelen 10 en 11 EVRM?

Moet de verdachte worden ontslagen van rechtsvervolging wegens onverenigbaarheid van de voorschriften en beperkingen en de strafvervolging met artikelen 10 en 11 EVRM?

Het eerste cassatiemiddel richt zich tegen de bewezenverklaring, voor zover deze inhoudt dat de verdachte heeft gehandeld in strijd met een door de (plaatsvervangend) voorzitter van de veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland gegeven voorschrift en beperking op grond van artikel 5 lid 1 Wet openbare manifestaties (WOM). Het voert daartoe in de kern aan dat het besluit waarbij voorschriften en beperkingen zijn gesteld aan de door de verdachte voorgenomen demonstratie op de Dam in Amsterdam, onrechtmatig is. Het tweede cassatiemiddel klaagt dat het hof ten onrechte de strafbepaling van artikel 11 WOM niet buiten toepassing heeft gelaten wegens strijd met de onder meer in de artikelen 10 en 11 EVRM gegarandeerde rechten op vrijheid van meningsuiting en betoging. De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Tegen het besluit van een burgemeester waarbij op grond van artikel 5 WOM voorschriften en beperkingen aan een demonstratie worden gesteld of een demonstratie wordt verboden, staat een met voldoende waarborgen omklede bestuursrechtelijke rechtsgang open. Dat brengt mee dat – anders dan in de toelichting op de cassatiemiddelen wordt betoogd – het de strafrechter bij een strafrechtelijke vervolging voor artikel 11 WOM in beginsel niet vrij staat te onderzoeken of zo'n besluit van de burgemeester rechtmatig is. Dit houdt onder meer verband met een behoorlijke taakverdeling tussen de strafrechter en de bestuursrechter en met de onwenselijkheid dat de strafrechter anders gedwongen zou zijn om in een daarop niet toegesneden procedure, waarin het bestuursorgaan dat het betreffende besluit heeft genomen geen procesdeelnemer is, vragen onder ogen te zien tot het beantwoorden waarvan bij uitstek de bestuursrechter is toegerust en geroepen. (Vgl. het vandaag uitgesproken arrest in de zaak

22/03203, ECLI:NL:HR:2024:1621, r.o. 2.5.1.)

Wel moet de strafrechter in een geval als dit, waarin een verdachte wordt vervolgd in verband met een strafbaar feit dat tijdens een demonstratie is begaan, zich ervan rekenschap geven dat het strafrechtelijke optreden als geheel – waaronder ook de bestraffing – niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een ‘chilling effect’ uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vreedzame vergadering (vgl. HR 8 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:126). In het geval dat een strafrechtelijke veroordeling voor overtreding van artikel 11 WOM – ook als bij die veroordeling zou worden volstaan met een lichte bestraffing of geen straf of maatregel zou worden opgelegd – in de concrete omstandigheden van het geval een ontoelaatbare inbreuk op de artikelen 10 en 11 EVRM vormt, brengt artikel 94 Grondwet met zich dat artikel 11 WOM buiten toepassing moet worden gelaten en zal ontslag van alle rechtsvervolging volgen (vgl., in een enigszins andere context, het vandaag uitgesproken arrest in de zaak 22/02236, ECLI:NL:HR:2024:1623).

Het onder meer in artikel 10 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting en het onder meer in artikel 11 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van vergadering staan niet in de weg aan een beperking van die rechten als zo’n beperking op grond van artikel 10 lid 2 en artikel 11 lid 2 EVRM is toegelaten, te weten: bij de wet is voorzien, een gerechtvaardigd doel dient en in een democratische samenleving noodzakelijk is.

Over de vraag onder welke omstandigheden sprake kan zijn van een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) in zijn uitspraak van 7 februari 2017, nr. 57818/09 e.a. (*Lashmankin e.a./Rusland*) het volgende overwogen:

‘404. The Court reiterates that interference with the right to freedom of assembly does not need to amount to an outright ban, legal or de facto, but can consist in various other measures taken by the authorities. The term “restrictions” in Article 11 § 2 must be interpreted as including both measures taken before or during a gathering and those, such as punitive measures, taken afterwards (see *Ezelin*, cited above, § 39; *Kasparov and Others v. Russia*, no. 21613/07, § 84, 3 October 2013; *Primov and Others*, cited above, § 93; and *Nemtsov v. Russia*, no. 1774/11 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), § 73, 31 July 2014). For instance, a prior ban can have a chilling effect on those who may intend to participate in a rally and thus amount to an interference, even if the rally subsequently proceeds without hindrance on the part of the authorities. A refusal to allow an individual to travel for the purpose of attending a meeting amounts to an interference as well. So too do measures taken by the authorities during a rally, such as dispersal of the rally or the arrest of participants, and penalties imposed for having taken part in a rally (see *Kasparov and Others*, cited above, § 84, with further references).

405. The right to freedom of assembly includes the right to choose the time, place and manner of conduct of the assembly, within the limits established in paragraph 2 of Article 11 (see *Sáska v. Hungary*, no. 58050/08 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), § 21, 27 November 2012). The Court stresses in this connection that the organisers' autonomy in determining the assembly's location, time and manner of conduct, such as, for example, whether it is static or moving or whether its message is expressed by way of speeches, slogans, banners or by other ways, are important aspects of freedom of assembly. Thus, the purpose of an assembly is often linked to a certain location and/or time, to allow it to take place within sight and sound of its target object and at a time when the message may have the strongest impact (see *Süleyman Çelebi and Others v. Turkey*, nos. 37273/10 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>) and 17 others, § 109, 24 May 2016; see also, for the same approach, § 40 of the Report of the UN Special Rapporteur on the right to freedom of peaceful assembly and freedom of association of 21 May 2012, cited in paragraph 313 above; point 4.2 of the Compilation of Venice Commission Opinions Concerning Freedom of Assembly of 1 July 2014, cited in paragraph 315 above; and point 3.5 and § 101 of the 2010 Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly by the ODIHR in consultation with the Venice Commission, cited in paragraph 317 above). Accordingly, in cases where the time and place of the assembly are crucial to the participants, an order to change the time or the place may constitute an interference with their freedom of assembly, as does a prohibition on speeches, slogans or banners (see *Stankov and the United Macedonian Organisation Ilinden*, cited above, §§ 79-80 and 108-09; *The United Macedonian Organisation Ilinden and Ivanov v. Bulgaria*, no. 44079/98 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), § 103, 20 October 2005; and *Disk and Kesk v. Turkey*, no. 38676/08 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), § 31, 27 November 2012).'

Over het bepalen van de locatie en tijd van een demonstratie heeft het EHRM in diezelfde uitspraak verder overwogen:

'417. The Court notes at the outset that the judgment of the national authorities in any particular case that there are valid reasons against holding a public assembly at a specific location is one which the Court is not well equipped to challenge (see *Berladir and Others*, cited above, § 59). It would have difficulties assessing locations in terms of their size, security, traffic density, closeness to the target audience, and so on. Indeed, a multitude of local factors are implicated in managing the locations, time, and manner of conduct of public assemblies. Hence, by contrast to content-based restrictions on freedom of assembly which should be subjected to the most serious scrutiny by this Court (see *Primov and Others*, cited above, § 135), in the sphere of restrictions on the location, time or manner of conduct of an assembly the Contracting States must be allowed a wider margin of appreciation. That margin of appreciation, although wide, is not unlimited and goes hand in hand with European

supervision by the Court, whose task is to give a final ruling on whether the imposed restrictions were compatible with Article 10 or 11.

418. The Court reiterates that where a wide margin of appreciation is afforded to the national authorities, the procedural safeguards available to the individual will be especially material in determining whether the respondent State has, when fixing the regulatory framework, remained within its margin of appreciation. In particular, the Court must examine whether the decision-making process leading to measures of interference was fair and such as to afford due respect to the interests safeguarded to the individual by the Convention (see *Chapman v. the United Kingdom* [GC], no. 27238/95, § 92, ECHR 2001-I; see also *Buckley v. the United Kingdom*, 25 September 1996, §§ 74-76, Reports of Judgments and Decisions 1996-IV; and *Liu v. Russia* (no. 2), no. 29157/09, §§ 85 and 86, 26 July 2011).’

Over de uitoefening van het demonstratierecht in het licht van het bestaan van een risico van botsingen met tegendemonstranten heeft het EHRM in diezelfde uitspraak overwogen:

‘422. (...) The Court considers that the refusal to approve the venue of a public assembly solely on the basis that it is due to take place at the same time and at the same location as another public event and in the absence of a clear and objective indication that both events cannot be managed in an appropriate manner through the exercise of policing powers, is a disproportionate interference with the freedom of assembly (see, in the same vein, § 30 of the Report of the UN Special Rapporteur on the right to freedom of peaceful assembly and freedom of association of 21 May 2012, cited in paragraph 313 above; point 2.3 of the Compilation of Venice Commission Opinions Concerning Freedom of Assembly of 1 July 2014, cited in paragraph 315 above; and point 4.3 and § 122 of the 2010 Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly by the ODIHR in consultation with the Venice Commission, cited in paragraph 317 above).

(...)

425. (...) [T]he Court reiterates that the mere existence of a risk of clashes between the demonstrators and their opponents is insufficient as a justification for banning the event. If every possibility of tension and heated exchange between opposing groups during a demonstration were to warrant its prohibition, society would be faced with being deprived of the opportunity of hearing differing views on any question which offends the sensitivity of the majority opinion. Participants in peaceful assemblies must be able to hold demonstrations without having to fear that they will be subjected to physical violence by their opponents. It is thus the duty of Contracting States to take reasonable and appropriate measures to enable lawful demonstrations to proceed peacefully (*Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria*, 21

June 1988, §§ 32 and 34, Series A no. 139; *Barankevich v. Russia*, no. 10519/03 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), §§ 31 and 32, 26 July 2007; and *Fáber v. Hungary*, no. 40721/08 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), §§ 38-40, 24 July 2012). The Court therefore considers that a reference to negative attitudes of others towards the views expressed at a public assembly cannot serve as a justification either for a refusal to approve such an assembly or for a decision to banish it from the city centre to the outskirts. There is no indication that an evaluation of the resources necessary for neutralising the threat of clashes was part of the domestic authorities' decision-making process. Instead of considering measures which could have allowed the applicants' public event to proceed without disturbance, the authorities chose to relocate it out of the town centre to a remote and deserted location (see paragraphs 126 to 130 above).

426. (...) The Court considers that the practice whereby the authorities allow an assembly to take place, but only at a location which is not within sight and sound of its target audience and where its impact will be muted, is incompatible with the requirements of Article 11 of the Convention (see, in the same vein, § 40 of the Report of the UN Special Rapporteur on the right to freedom of peaceful assembly and freedom of association of 21 May 2012, cited in paragraph 313 above; point 4.2 of the Compilation of Venice Commission Opinions Concerning Freedom of Assembly of 1 July 2014, cited in paragraph 315 above; and point 3.5 and §§ 45 and 101 of the 2010 Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly by the ODIHR in consultation with the Venice Commission, cited in paragraph 317 above).'

Het hof heeft het volgende vastgesteld. De verdachte heeft een kennisgeving gedaan van zijn voornemen om op zondag 24 mei 2020 van 13 tot 17 uur op de Dam in Amsterdam een demonstratie te organiseren van dertig deelnemers 'voor de Palestijnen en tegen Israël'. Bij besluit van 21 mei 2020 is door de plaatsvervangend voorzitter van de Veiligheidsregio aan de verdachte op grond van artikel 5 lid 1 WOM de beperking opgelegd dat hij op die datum niet mag demonstreren op de Dam en is de demonstratie verwezen naar het Museumplein in Amsterdam. Bij dit besluit is een aan de verdachte gerichte brief van 1 februari 2019 van de burgemeester van Amsterdam meegestuurd.

De inhoud van deze brief van 1 februari 2019 is weergegeven in de bewijsvoering van het hof. In deze brief is vermeld dat de verdachte met grote regelmaat, bij voorkeur in het weekend, gebruik maakt van zijn grondrecht om te demonstreren, en dat de demonstraties waarbij de verdachte betrokken was met name op de Dam 'bij herhaling leiden tot overlast, spanningen, ophef, (fysieke) confrontaties, wanordelijkheden, geweld, strafbare feiten en overtredingen', waardoor veelvuldig politie is ingezet, aangiftes zijn gedaan en handhavend is opgetreden. Ongeacht dat politietoezicht escaleerden deze demonstraties zowel verbaal, non-verbaal als fysiek. Zowel de verdachte als de 'pro-Israël'-sympathisanten gedroegen zich daarbij steeds

meer op onaanvaardbare wijze, wat invloed had op eenieder die zich daar begaf. De brief vermeldt verder dat sprake is van een toenemende gegronde vrees dat deze incidenten zich blijven herhalen en mogelijk verergeren. Ook verwijst de brief naar de toenemende drukte in de stad en het belang van doorstroming van (voetgangers)verkeer en het voorkomen van 'overcrowding'. Om deze redenen wordt in de brief aangekondigd dat op grond van artikel 5 lid 1 WOM voorschriften en beperkingen worden verbonden aan de door de verdachte te houden demonstraties, die inhouden dat de verdachte en zijn sympathisanten enkel nog op en rond de Dam mogen demonstreren op de zondagen van de even weken gedurende maximaal drie uren, en dat betogingen altijd vooraf op de reguliere wijze via de website van de gemeente Amsterdam moeten worden aangemeld.

Onder verwijzing naar deze brief van 1 februari 2019 is in het – eveneens in de bewijsvoering van het hof opgenomen – besluit van 21 mei 2020 overwogen dat op basis van politie-informatie moet worden vastgesteld dat de situatie op de Dam sinds de brief van 1 februari 2019 niet is verbeterd, dat er recent meerdere incidenten zijn geweest in het kader van 'pro-Israël'- en 'pro-Palestina'-demonstraties en dat opnieuw sprake lijkt te zijn van een escalatie. Nu de voorgenomen demonstratie van de verdachte in een oneven weekend viel, is in het besluit – onder verwijzing naar artikel 5 lid 1 WOM – aangegeven dat de betoging niet kan plaatsvinden op de Dam, maar wel op het Museumplein.

Uit de bewijsvoering van het hof volgt ten slotte dat (i) de verdachte op 22 mei 2020 op zijn Facebook-pagina heeft gemeld dat hij het niet eens was met de verplaatsing in de oneven weken van zijn demonstratie van de Dam naar het Museumplein en dat hij iedereen opriep om naar de Dam te komen om te protesteren tegen Israël, (ii) de verdachte op 24 mei 2020 op de Dam arriveerde met andere demonstranten, waarna politieagenten hem hebben aangesproken om zijn demonstratie op het Museumplein te houden, en (iii) de verdachte en de medebetogers zijn aangehouden nadat eerst was gevorderd dat zij zouden vertrekken.

Voor zover in de cassatiemiddelen wordt geklaagd dat sprake is van een ontoelaatbaar integraal demonstratieverbod, missen deze klachten feitelijke grondslag. Het hof heeft zijn oordeel immers mede gebaseerd op het besluit van 21 mei 2020, waarin (als gevolg van de kennisgeving van de verdachte van zijn voorgenomen demonstratie op 24 mei 2020) is toegelicht waarom – op grond van artikel 5 lid 1 WOM – specifieke voorschriften en beperkingen worden gesteld aan die voorgenomen demonstratie.

Het hof heeft het verweer van de verdediging verworpen dat de verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsvervolging vanwege onverenigbaarheid met de artikelen 10 en 11 EVRM van de in het kader van artikel 5 lid 1 WOM opgelegde voorschriften en beperkingen en de op artikel 11 WOM gebaseerde strafvervolging.

Bij de verwerping van dit verweer heeft het hof kennelijk – gelet op de in de bewijsvoering van het hof weergegeven brief van 1 februari 2019 van de burgemeester van Amsterdam en het besluit van 21 mei 2020 – betrokken dat de burgemeester van Amsterdam heeft beoogd een evenwicht te vinden tussen de rechten van de ‘pro-Israël’- en de ‘pro-Palestina’-demonstranten door beide groepen om en om dezelfde gelegenheid te geven te demonstreren op de Dam in Amsterdam, nadat het niet (meer) mogelijk was beide demonstraties op dezelfde locatie te laten plaatsvinden nu beide groepen zich op de Dam op onaanvaardbare wijze gedroegen en de demonstraties ongeacht politietoezicht zowel verbaal, non-verbaal als fysiek escaleerden. In de verwerping van het verweer door het hof ligt verder besloten dat de aan de demonstratie van de verdachte gestelde beperking in locatie en tijd er dan ook niet op was gericht om aan de verdachte en zijn mededemonstranten de mogelijkheid te ontnemen om tegenover het publiek hun mening te uiten, maar dat door het stellen van deze voorwaarden en beperkingen juist werd bewerkstelligd dat de (wekelijkse) demonstraties van zowel de ‘pro-Israël’- als de ‘pro-Palestina’-demonstranten doorgang konden blijven vinden zonder dat demonstraties moesten worden verboden.

Verder heeft het hof overwogen dat de verdachte is aangezegd om zijn demonstratie te houden op het Museumplein en tweemaal is gevorderd de Dam te verlaten. Pas toen hij daaraan geen gehoor gaf, is de verdachte aangehouden. Tot slot heeft het hof ‘alles afwegende’ geoordeeld dat – mede gelet op de beperkte financiële draagkracht van de verdachte – een taakstraf van twintig uren moet worden opgelegd.

Gelet op het voorgaande getuigt het oordeel van het hof niet van een onjuiste rechtsopvatting en is het niet onbegrijpelijk. Het recht op vreedzame vergadering omvat weliswaar het recht om de tijd, plaats, en wijze van uitvoering van een demonstratie te bepalen en om een demonstratie in beginsel ‘within sight and sound’ van de doelgroep te kunnen laten plaatsvinden, maar de (gemeentelijke) autoriteiten komt daarbij beleidsvrijheid toe als het gaat om het beoordelen van de geschiktheid van een specifieke locatie in termen van bijvoorbeeld grootte, veiligheid, verkeersdichtheid en nabijheid tot de doelgroep. In dit verband komt betekenis toe aan de omstandigheid dat, zoals uit de bewijsvoering van het hof volgt, de alternatieve locatie die aan de verdachte is voorgesteld, te weten het Museumplein, een locatie is in het centrum van Amsterdam waar in het algemeen veel publiek aanwezig is. De demonstratie is dus niet verplaatst van het stadscentrum naar een ‘remote and deserted location’ en de samenleving is ook niet ‘deprived of the opportunity of hearing differing views’ (vgl. de rechtspraak van het EHRM zoals geciteerd in r.o. 2.5.4).

Verder neemt de Hoge Raad in aanmerking dat het hof ‘alles afwegende’ een taakstraf van twintig uren heeft opgelegd, waarmee het hof heeft gewaarborgd dat het strafrechtelijke optreden als geheel – waaronder ook de bestraffing – proportioneel is en niet zo ingrijpend is

dat daarvan een ‘chilling effect’ uitgaat op personen die door deelname aan een protestactie gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en van hun recht op vrijheid van vergadering.

De cassatiemiddelen falen in zoverre.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1622

Zaaknummer: 22/03695

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 5 WOM, 10 WOM, 10 EVRM en 11 EVRM

RECHTSPRAAK

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat betrokkene het wederrechtelijk verkregen voordeel heeft verkregen uit hennepverkoop voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

Zijn er ‘voldoende aanwijzingen’ dat betrokkene het wederrechtelijk verkregen voordeel heeft verkregen uit hennepverkoop voorafgaand aan de in strafzaak bewezen verklaarde periode?

Het cassatiemiddel klaagt over de verwerping door het hof van het beroep op noodweer.

De Hoge Raad is in zijn uitspraak van 29 maart 2022, ECLI:NL:HR:2022:417 ingegaan op de beoordeling van de feitelijke grondslag van een beroep op noodweer. Daarbij heeft de Hoge Raad overwogen:

‘2.3.1 Als door of namens de verdachte een beroep op noodweer is gedaan, moet de rechter (i) de feitelijke grondslag van dat beroep onderzoeken, (ii) beoordelen of aan de voorwaarden voor de aanvaarding van het verweer is voldaan en (iii) een gemotiveerde beslissing geven op dat verweer.

2.3.2 Bij het onderzoek naar de feitelijke grondslag van het beroep kan betekenis toekomen aan de inhoud en indringendheid van de door of namens de verdachte aangevoerde argumenten. De last tot het aannemelijk maken van die feitelijke grondslag mag echter niet uitsluitend op de verdachte worden gelegd. Als de verdachte in dit verband weigert te antwoorden op nadere vragen met betrekking tot de door of namens hem gestelde gang van zaken, mag de rechter die omstandigheid in zijn beoordeling betrekken.

2.3.3 Voor aanvaarding van het beroep is onder meer vereist dat de rechter de feitelijke grondslag ervan aannemelijk acht. Ter verduidelijking van eerdere rechtspraak merkt de Hoge Raad hierover het volgende op. Voor de vaststelling van de feiten en omstandigheden waarop dat beroep steunt, geldt – anders dan voor de beslissing over de bewezenverklaring – niet als maatstaf dat deze feiten en omstandigheden zich “buiten redelijke twijfel” hebben

voorgedaan. Bij de beoordeling van de feitelijke grondslag van het beroep op noodweer gaat het er slechts om dat die feitelijke toedracht, gelet op wat daarover door of namens de verdachte is aangevoerd en in het licht van het verhandelde ter terechtzitting, voldoende aannemelijk is geworden. Aan het oordeel dat de gestelde feitelijke grondslag voldoende aannemelijk is geworden, staat enige onzekerheid over de precieze feitelijke toedracht niet in de weg.

2.3.4 Wanneer de rechter de feitelijke toedracht van het beroep niet aannemelijk geworden acht, verwerpt hij het beroep. Ook wanneer hij oordeelt dat de door hem aannemelijk geachte feitelijke toedracht het beroep niet kan doen slagen omdat niet aan de voorwaarden voor de aanvaarding van dat beroep is voldaan, verwerpt hij het beroep. De rechter kan overigens het onderzoek naar de feitelijke grondslag van het beroep achterwege laten, als hij tot het oordeel komt dat – veronderstellenderwijs uitgaand van de aannemelijkheid van de gestelde feitelijke toedracht – het beroep niet kan slagen. Wel moet uit de uitspraak volgen op welke grond de verwerping berust.’

Ook als de wederrechtelijkheid (impliciet) bestanddeel is van het delict, zoals onder meer het geval is bij het delict ‘mishandeling’ als bedoeld in artikel 300 Sr (vgl. HR 28 september 2021, ECLI:NL:HR:2021:1280), vindt de beoordeling van de feitelijke grondslag van een beroep op noodweer op de onder 2.3 weergegeven wijze plaats. Als de tenlastelegging is toegesneden op mishandeling, is het aan het openbaar ministerie om bewijs aan te dragen van de ten laste gelegde gedraging waaruit de mishandeling heeft bestaan. Als de rechter op grond van dat bewijs oordeelt dat de ten laste gelegde gedraging is bewezen, is in beginsel de wederrechtelijkheid daarvan komen vast te staan. Ook in deze situatie is van belang dat, zoals volgt uit wat hierboven is weergegeven, (i) de last tot het aannemelijk maken van de feitelijke grondslag van het beroep op noodweer niet uitsluitend op de verdachte mag worden gelegd en (ii) aan het oordeel dat de gestelde feitelijke grondslag voldoende aannemelijk is geworden enige onzekerheid over de precieze feitelijke toedracht niet in de weg staat. Voor zover het cassatiemiddel – mede met een beroep op de onschuldpresumptie – uitgaat van een andere opvatting over de beoordeling van de feitelijke grondslag van een beroep op noodweer, is het tevergeefs voorgesteld.

Het hof heeft geoordeeld dat de door de verdachte geschetste feitelijke toedracht – die eruit zou hebben bestaan dat de verdachte een afwerende beweging heeft gemaakt omdat hij dacht dat zijn broer hem zou slaan, waarbij de verdachte onbedoeld het gezicht van zijn broer heeft geraakt – niet aannemelijk is geworden. Het hof heeft daarmee het beroep op noodweer beoordeeld met toepassing van de juiste maatstaf. Het oordeel van het hof geeft niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting en is – ook in het licht van wat de verdediging aan dat beroep ten grondslag heeft gelegd – toereikend gemotiveerd. Het cassatiemiddel faalt ook in zoverre.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1633

Zaaknummer: 22/01532

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en C. Caminada

Advocaten: A.C. Vingerling

Wetsartikelen: 300 Sr en 41 Sr

RECHTSPRAAK

Is het oordeel van het hof dat het wederrechtelijk verkregen voordeel in lange periode kan worden ontleend aan de aantekeningen over de omzet in een periode van 21 dagen toereikend gemotiveerd in het licht van wat de verdediging heeft aangevoerd?

Is het oordeel van het hof dat het wederrechtelijk verkregen voordeel in lange periode kan worden ontleend aan de aantekeningen over de omzet in een periode van 21 dagen toereikend gemotiveerd in het licht van wat de verdediging heeft aangevoerd?

De cassatiemiddelen klagen dat de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel door het hof ontoereikend is gemotiveerd in het licht van wat door en namens de betrokkene is aangevoerd. Zij lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Geen rechtsregel staat eraan in de weg dat het hof bij de berekening van de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel van de betrokkene in een periode van langere duur gebruikmaakt van vaststellingen over de omvang van het wederrechtelijk voordeel dat de betrokkene gedurende een kortere periode – de zogenoemde referentieperiode – heeft verkregen. Als de betrokkene voldoende gemotiveerd de resultaten van de vaststellingen over de referentieperiode en/of de extrapolatie van die resultaten naar de gehele periode betwist, zal de rechter op grond van artikel 359 lid 3 Sv in samenhang met artikel 511e lid 1 Sv moeten motiveren waarom hij ondanks wat is aangevoerd de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel in de gehele periode heeft kunnen ontleenen aan de inhoud van de gebruikte bewijsmiddelen. (Vgl. HR 21 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:243.)

Het hof heeft de aantekeningen over de omvang van de hennepverkoop in de periode van 21 dagen van 12 maart 2011 tot en met 1 april 2011, die zijn aangetroffen in de woning van de ouders van de medeveroordeelde [medebetrokkene], tot uitgangspunt genomen bij de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel. Door de extrapolatie van de vaststellingen over het voordeel dat is verkregen in die periode, heeft het hof het voordeel

geschat dat is verkregen in de periode van 1 januari 2009 tot en met 6 april 2011. Door en namens de betrokkene is aangevoerd dat de omvang van de hennepverkoop per maand verschilde en er in de zomer bijna geen handel was, en verder dat niet zonder meer aannemelijk is dat de aantekeningen zien op voordeel dat de betrokkene heeft verkregen omdat [medebetrokkene] ook zaken deed zonder de betrokkene. Gelet hierop is het oordeel van het hof dat aan de genoemde aantekeningen niettemin het voordeel kan worden ontleend dat de betrokkene heeft verkregen in de periode van 1 januari 2009 tot en met 6 april 2011, ontoereikend gemotiveerd.

De cassatiemiddelen klagen daarover terecht.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1642

Zaaknummer: 22/04872

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T.B. Trotman

Advocaten: W.F.J. Kramer

Wetsartikelen: 511e Sv en 359 Sv

RECHTSPRAAK

Is de aanzegging in cassatie rechtsgeldig betekend, nu niet blijkt dat de aanzegging is uitgereikt aan de autoriteit van welke zij is uitgegaan en dat het afschrift van de aanzegging is verzonden naar het adres van de verdachte?

Is de aanzegging in cassatie rechtsgeldig betekend, nu niet blijkt dat de aanzegging is uitgereikt aan de autoriteit van welke zij is uitgegaan en dat het afschrift van de aanzegging is verzonden naar het adres van de verdachte?

Beoordeling van de ontvankelijkheid van het beroep

De Hoge Raad kan het cassatieberoep van de verdachte niet in behandeling nemen. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1650

Zaaknummer: 22/04249

Rechters: V. van den Brink, C. Caminada en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 36e Sv en 437 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof ten onrechte de duur van de gijzeling op negentig dagen bepaald en een gedeelte van de de vordering van de benadeelde partij afgewezen?

Heeft het hof ten onrechte de duur van de gijzeling op negentig dagen bepaald en een gedeelte van de de vordering van de benadeelde partij afgewezen?

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel dat namens de verdachte is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregel de duur van de gijzeling heeft bepaald op negentig dagen, terwijl het hof heeft overwogen dat de verdachte ten tijde van het plegen van het bewezen verklaarde minderjarig was en dat het daarom het aantal dagen gijzeling op nul stelt.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 2.2 tot en met 2.4. De Hoge Raad zal de uitspraak van het hof in zoverre vernietigen en zelf de duur van de gijzeling bepalen op nul dagen.

Beoordeling van het cassatiemiddel dat namens de benadeelde partij is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt over de gedeeltelijke afwijzing door het hof van de vordering van de benadeelde partij [benadeelde] voor zover deze betrekking heeft op immateriële schade.

Ten laste van de verdachte is onder 1 primair bewezen verklaard dat:

‘hij op 24 september 2020 te Helmond als verkeersdeelnemer, namelijk als bestuurder van een motorrijtuig (bromfiets), daarmede rijdende over de weg, Hermelijnstraat, gekomen op of ter hoogte van de kruising van die weg en de weg, Dasstraat, zich zodanig heeft gedragen dat een aan zijn schuld te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden door aanmerkelijk onvoorzichtig, met hoge snelheid die kruising te naderen en op te rijden en onvoldoende rechts te houden, waardoor op die kruising een botsing is ontstaan met een personenauto, waardoor een ander (genaamd [benadeelde]) zwaar lichamelijk letsel, te weten een

beenfractuur werd toegebracht.’

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4. De Hoge Raad zal de uitspraak ook in zoverre vernietigen, de zaak zelf afdoen en de benadeelde partij ten aanzien van het afgewezen deel van de vordering tot vergoeding van de immateriële schade niet-ontvankelijk verklaren.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1643

Zaaknummer: 23/02364

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: R.J. Baumgardt, M.J. van Berlo en M.A.W. Ketelaars

Wetsartikelen: 51f Sv

RECHTSPRAAK

Kan het hof een verdachte niet-ontvankelijk verklaren ex artikel 416 lid 2 Sv als grieven per e-mail via ‘zivver’ tijdig zijn ontvangen maar niet in acht zijn genomen?

Kan het hof een verdachte niet-ontvankelijk verklaren ex artikel 416 lid 2 Sv als grieven per e-mail via ‘zivver’ tijdig zijn ontvangen maar niet in acht zijn genomen?

Wenk

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring door het hof van het door de verdachte ingestelde hoger beroep.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

De redactie, november 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1630

Zaaknummer: 22/01998

Rechters: M.J. Borgers, C.N. Dalebout en F. Posthumus

Advocaten: I. Car

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Is het verweer dat verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsgevolgen vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met de artikelen 10 en 11 EVRM ten onrechte verworpen?

Is het verweer dat verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsgevolgen vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met de artikelen 10 en 11 EVRM ten onrechte verworpen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de verwerping van het verweer dat de verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsvervolging vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met de artikelen 10 en 11 EVRM.

Het onder meer in artikel 10 en artikel 11 EVRM gegarandeerde recht op vrijheid van meningsuiting en op vrijheid van vreedzame vergadering staat aan een strafrechtelijke veroordeling niet in de weg als zo'n veroordeling een op grond van artikel 10 lid 2 en artikel 11 lid 2 EVRM toegelaten – te weten: een bij de wet voorziene, een gerechtvaardigd doel dienende en een daartoe in een democratische samenleving noodzakelijke – beperking van die vrijheden vormt.

Over de vraag onder welke omstandigheden sprake kan zijn van een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering heeft het EHRM in zijn uitspraak van 15 oktober 2015, nr. 37553/05 (*Kudrevičius en anderen/Litouwen*) het volgende overwogen:

'100. (...) the Court will establish whether the applicants' right to freedom of assembly has been interfered with. It reiterates that the interference does not need to amount to an outright ban, legal or de facto, but can consist in various other measures taken by the authorities. The term 'restrictions' in Article 11 § 2 must be interpreted as including both measures taken before or during a gathering and those, such as punitive measures, taken afterwards (see *Ezelin*, cited above, § 39; *Kasparov and Others v. Russia*, no. 21613/07 (<https://hudoc.echr.coe.int/eng>), § 84,

3 October 2013; Primov and Others, cited above, § 93; and Nemtsov, cited above, § 73). For instance, a prior ban can have a chilling effect on the persons who intend to participate in a rally and thus amount to an interference, even if the rally subsequently proceeds without hindrance on the part of the authorities. A refusal to allow an individual to travel for the purpose of attending a meeting amounts to an interference as well. So too do measures taken by the authorities during a rally, such as dispersal of the rally or the arrest of participants, and penalties imposed for having taken part in a rally (see Kasparov and Others, cited above, § 84, with further references).’

Over de vraag of een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering in een democratische samenleving noodzakelijk is, heeft het EHRM in diezelfde uitspraak onder meer overwogen:

‘144. The proportionality principle demands that a balance be struck between the requirements of the purposes listed in paragraph 2 on the one hand, and those of the free expression of opinions by word, gesture or even silence by persons assembled on the streets or in other public places, on the other (see *Osmani and Others*, cited above; *Skiba*, cited above; *Fáber*, cited above, § 41; and *Taranenko*, cited above, § 65).

(...)

146. The nature and severity of the penalties imposed are also factors to be taken into account when assessing the proportionality of an interference in relation to the aim pursued (see *Öztürk v. Turkey* [GC], no. 22479/93, § 70, ECHR 1999-VI; *Osmani and Others*, cited above; and *Gün and Others*, cited above, § 82). Where the sanctions imposed on the demonstrators are criminal in nature, they require particular justification (see *Rai and Evans*, cited above). A peaceful demonstration should not, in principle, be rendered subject to the threat of a criminal sanction (see *Akgöl and Göl v. Turkey*, nos. 28495/06 and 28516/06, § 43, 17 May 2011), and notably to deprivation of liberty (see *Gün and Others*, cited above, § 83). Thus, the Court must examine with particular scrutiny the cases where sanctions imposed by the national authorities for non-violent conduct involve a prison sentence (see *Taranenko*, cited above, § 87).

(...)

149. (...) the freedom to take part in a peaceful assembly is of such importance that a person cannot be subject to a sanction - even one at the lower end of the scale of disciplinary penalties - for participation in a demonstration which has not been prohibited, so long as that person does not himself commit any reprehensible act on such an occasion (see *Ezelin*, cited above, § 53; *Galstyan*, cited above, § 115; and *Barraco*, cited above, § 44). This is true also when

the demonstration results in damage or other disorder (see Taranenko, cited above, § 88).'

Waar het gaat om het optreden van de autoriteiten in verband met een strafbaar feit dat tijdens een demonstratie is begaan, is van belang dat in de rechtspraak van het EHRM wordt benadrukt dat 'a peaceful demonstration should not, in principle, be rendered subject to the threat of a criminal sanction, and notably to deprivation of liberty'. Als zo'n strafbaar feit wordt vervolgd, moet de rechter zich daarom ervan rekenschap geven dat het strafrechtelijke optreden – waaronder ook de bestraffing – niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een 'chilling effect' uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vreedzame vergadering. (Vgl. ook HR 8 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:126.)

Bij de beantwoording van de vraag of een beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering in een democratische samenleving noodzakelijk is, kan mede betekenis toekomen aan de omstandigheid dat 'private property' (privé-eigendom) in het geding is, bijvoorbeeld als in het verband van een demonstratie een strafbaar feit plaatsvindt dat het ongestoorde genot van 'private property' (privé-eigendom) aantast. (Vgl. ook HR 19 december 2023, ECLI:NL:HR:2023:1742.)

Het hof heeft het volgende vastgesteld. De verdachte heeft samen met de medeverdachten een 'sit-in' demonstratie gehouden in de lobby van het gebouw van de Algemeen Pensioen Groep NV (hierna: APG), een uitvoeringsorganisatie van de Stichting Pensioenfonds ABP (hierna: ABP) om te protesteren tegen de beleggingsactiviteiten van ABP in de fossiele industrie. Het protest verliep vreedzaam, er is geen schade toegebracht en niemand is gehinderd bij het in- en uitgaan van de lobby. De verdachte en de medeverdachten zijn gedurende de gehele middag ongemoeid gelaten, maar hebben aan het einde van de dag niet voldaan aan de vordering van de beveiliging om het gebouw te verlaten vanwege de sluiting van het pand. De politie heeft vervolgens het gebouw ontruimd. De verdachte en haar medeverdachten zijn aangehouden en een krappe drie uur opgehouden voor verhoor en voor het uitreiken van een strafbeschikking.

Het hof heeft het verweer van de raadvrouw verworpen dat de verdachte moet worden ontslagen van alle rechtsvervolging vanwege onverenigbaarheid van de strafvervolging met de artikelen 10 en 11 EVRM. Deze verwerping berust allereerst op de overweging van het hof dat, kort gezegd, de verdachte en de medeverdachten met het hierboven omschreven handelen een inbreuk hebben gemaakt op het recht van APG als gebruiker van het gebouw en dat dit handelen op zichzelf een beperking op het demonstratierecht in de vorm van strafrechtelijk optreden wegens lokaalvredebreuk tegen de aanwezige demonstranten rechtvaardigt. Vervolgens heeft het hof overwogen dat bij dit optreden had kunnen worden volstaan met het

uit de lobby van het gebouw van APG verwijderen van de verdachte en de medeverdachten. Het verderstreckende optreden dat bestond uit de aanhouding, het ophouden voor verhoor en het uitreiken van de strafbeschikking vanwege lokaalvredebreuk is door het hof als disproportioneel aangemerkt, omdat de verdachte en de medeverdachten als gevolg van dit optreden hun demonstratierecht niet meer konden voortzetten, waarbij het hof kennelijk het oog had op het voortzetten van de demonstratie op een andere locatie in de buurt van het gebouw. Op grond van dit alles heeft het hof geoordeeld dat het bewezen verklaarde feit kan worden gekwalificeerd als strafbaar feit, maar dat voor deze lokaalvredebreuk geen straf of maatregel wordt opgelegd.

Daarmee heeft het hof eraan voorbijgezien dat bij de beoordeling of de door de justitiële autoriteiten getroffen maatregelen op grond van artikel 10 lid 2 en artikel 11 lid 2 EVRM toegelaten zijn, niet alleen acht moet worden geslagen op de door de justitiële autoriteiten getroffen maatregelen in aanloop naar of tijdens de betreffende bijeenkomst, maar ook op de maatregelen die na afloop daarvan zijn getroffen. Dat betekent dat het hof al bij de beantwoording van de vraag of het bewezen verklaarde als strafbaar feit kan worden gekwalificeerd, had moeten betrekken of het optreden dat is gevolgd op het verwijderen van de verdachte en de medeverdachten – de aanhouding, het ophouden voor verhoor en het uitreiken van de strafbeschikking vanwege lokaalvredebreuk – op grond van artikel 10 lid 2 en artikel 11 lid 2 EVRM toegelaten was.

Nu het hof – in cassatie onbestreden – heeft vastgesteld dat door het optreden tegen de verdachte en de medeverdachten dat is gevolgd op hun verwijdering, zij het demonstratierecht niet op andere wijze konden voortzetten en heeft geoordeeld dat dit optreden in de concrete omstandigheden van het geval disproportioneel was en daarmee een ontoelaatbare beperking van het recht op vrijheid van vreedzame vergadering betrof, had het hof artikel 138 Sr buiten toepassing moeten laten en de verdachte moeten ontslaan van alle rechtsvervolging.

De Hoge Raad merkt hierbij op dat de voorliggende zaak verschilt van de zaak die heeft geleid tot het arrest van de Hoge Raad van 8 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:126. In die laatstgenoemde zaak ging het om een optreden tegen demonstranten die weigerden een besloten lokaal te verlaten, ook nadat aan hen telkens een redelijk alternatief was geboden om de demonstratie buiten of bij de ingang van het betreffende gebouw voort te zetten, waarbij dat optreden bestond uit het aanhouden, het gedurende meerdere uren ophouden voor verhoor en een daaropvolgende strafvervolging. Het hof kwalificeerde de gedragingen van de verdachte in die zaak als strafbaar feit, maar betrok – in aanmerking genomen dat het strafrechtelijke optreden, waaronder de bestraffing, niet zo ingrijpend mag zijn dat daarvan een ‘chilling effect’ uitgaat op personen die gebruik willen maken van hun recht op vrijheid van meningsuiting en vrijheid van vreedzame vergadering – de wijze van het optreden tegen

de demonstratie bij de beslissing om geen straf of maatregel op te leggen. De Hoge Raad heeft in die zaak het cassatieberoep verworpen. Het relevante verschil met de nu voorliggende zaak is erin gelegen dat in de zaak die tot het arrest van 8 februari 2022, ECLI:NL:HR:2022:126 leidde, het hof had geoordeeld dat – ook al had achteraf gezien de demonstratie op een andere manier kunnen worden beëindigd – het optreden van de justitiële autoriteiten in de omstandigheden van die zaak niet disproportioneel was.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld. De Hoge Raad zal de zaak zelf afdoen door de verdachte te ontslaan van alle rechtsvervolgning.

De redactie, november 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 12-11-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1623

Zaaknummer: 22/02236

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en C.N. Dalebout

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 138 Sr, 10 EVRM en 11 EVRM